Årbok 2021

Folk i arbeid, jord i hevd

Troms Bonde- og Småbrukarlag

1921 - 2021

5 RÅD FOR GOD BONDEHELSE

Ta et morgenmøte med deg selv
Jobb med å strukturere hverdagen.

Plei det sosiale nettverket ditt
...også når du ikke trenger det.

Prioriter deg selv
Få nok søvn og spis sunt og regelmessig

Ta pauser
Det er lov å holde hviledagen hellig.

Skaff deg kunnskap
Det er lov å spørre om råd og tips.

Innhold

Innhold.....3
Lederen har ordet.....4
Pressemeldinger og leserinnlegg.....7
Brudd i jordbruksforhandlingene.....17
Målpris, volummodell og tollvern.....23
Grasfôra kjøtt og melk i Nord-Norge.....28
Årsmelding 2021.....31
Regnskap 2021.....38
Lokallag pr februar 2022 43

Troms Bonde-
og Småbrukarlag

Telefon 932 44 599
E-post troms@smabrukarlaget.no
Nettside www.smabrukarlaget.no/troms
Facebook www.facebook.com/TromsBS

Forsidebilde: Holemark gård

Lederen har ordet

Et tilbakeblikk på året 2020 er nødvendig for å se utviklingen i norsk landbrukspolitikk i et litt bredere perspektiv. Da ble det tent et håp om at jordbruket kunne få en høyere status fremover. Året 2021 viser dessverre noe helt annet, bonden viste måtehold i den vanskelige pandemisituasjonen, som eneste yrkesgruppe. Troms var et av de få fylkeslagene som ikke delte synet i å være måteholden i jordbruksforhandlingene, men ville kreve det vi trenger til fortsatt opprettholdelse av matproduksjonen i Norge. Det som faktisk ble resultatet var at matkjedene posisjonerte seg enda bedre ved å forhøye matvareprisene i butikk.

Det å være leder innebærer å gå i front og lede flokken fremover mot grønnere beiter og peng på bok. Tilbakeblikket gjør meg trygg på at Troms Bonde- og Småbrukarlag er fremst i kampen for å forandre situasjonen til det bedre.

Så er det også et lederansvar i å framsnakke mulighetsrommet, og da tenker jeg på Tromsjordbruket. Troms er den landsdelen med flest muligheter sett opp mot ressursgrunnlaget. Deler av fylket er også godt egnet for økt grøntsatsning, og den muligheten må vi gripe.

Året 2021 har vi benyttet til å så noen frø hos sentrale politikere om mulighetsrommet for Troms. Vi har løftet frem en tanke om nasjonalt senter for arktisk matproduksjon på Gibostad, der grønn og blå sektor samhandler om gode produkter og tidsriktig utdanning for både fremtidige gårdbrukere, fiskere og kokker. Vi har også pekt på mulighetene for å tenke andre inntektskilder, blant annet knyttet til forsvarets tilstedeværelse i Troms.

De uakseptable forskjellene mellom Nordland, Troms og Finnmark har også stått på dagsorden. Litt forenklet kan vi si at Troms ligger i samme

tilskuddssone som Nordland men driver på samme premisser som Finnmark. Bare det å få den samme melkeprisen som i Finnmark, hadde skapt hjulpet betraktelig for på optimismen.

Rovviltsituasjonen krever stadig mye arbeid. Vi forsøker å få til en omfordeling, slik at rovvilttrykket i Norges største område med beitedyr reduseres.

Tilbakemeldingene på mye av dette har vært positive, men det tar tid og ressurser. Vi ser at vi trenger enda sterkere lokallag i tiden som kommer. Det er avgjørende at vi er til stede i lokalmiljøene og engasjerer oss i både enkeltsaker og mer overordnede spørsmål. Sterkere lokallag gir også sterkere representasjon innad i NBS, og gir oss mulighet til å påvirke politikken i den retningen vi ønsker.

Dette har vært et arbeidskrevende år med mye å sette seg inn i, som det ofte blir etter et lederskifte. Det blir heller ikke mindre å gjøre i tiden som kommer, for Troms skal ha sin rettferdige del av Hurdalsplattformens målsetning om økt selvforsyning og bedre utnytting av utmarksbeiter.

2022 ser ut til å bli et skjebneår for Tromsjordbruket. Det er viktigere enn noen sinne at vi er synlige og tydelige, både lokalt og på fylkesplan. Jobber vi sammen og bygger hverandre sterke, kan vi oppnå mye!

Frank Valø,
fylkesleder

Er du oppdatert på det som skjer i fylkes- og lokallaget?

Nesten all informasjon går nå ut som e-post eller på telefon/sms. Hvis du ikke har hørt fra lokal- eller fylkeslaget i det siste, kan det være at vi ikke har gyldig e-postadresse eller telefonnummer til deg.

Ta gjerne kontakt på troms@smabrukarlaget.no eller på telefon 932 44599, så ordner vi det!

Felleskjøpet

Det finnes ei tid da tida ikke alltid strekker til.

Vi er klare til innsats.

Når alt skal spire og gro vokser også arbeidsmengden. Vi hjelper deg i den travleste tida med rask service, et bredt produktutvalg og digitale løsninger som forenkler hverdagen.

Tfl.: 72 50 50 50 · www.felleskjopet.no

Pressemeldinger og leserinnlegg

Et tidsspørsmål før Tromslandbruket er borte

Av Frank Valø, januar 2021

Norturas iver etter rasjonalisering truer Tromslandbruket. Nå ser vi starten på avvikling av all matproduksjon i Troms. Effektiviseringa i Nortura har pågått lenge, og for noen år siden begrenset konsern-ledelsen Nortura Målselv til kun å produsere pølser til det nordnorske markedet. Nå synger også denne produksjonen på siste verset.
Hvor langt er samvirkebedriften Nortura villig til å gå i rasjonaliseringa? Hvor lenge kan vi forvente at de henter dyr på Arnøya, Karlsøya, etc? Ja, jeg spør. Med effektivisering og kostnadskutt som begrunnelse blir det vel snart slått en passer-ring på noen kilometer ut fra aktivitetsområdet til Nortura, og hva skjer med alle oss andre da?

Dette er ikke noen ny sak, det ble tatt opp med fabrikksjefen allerede i 2019, da etter bekymring fra de ansatte. Han var ærlig i sitt svar, produksjonen av pølser var etter siste nedtrapping så liten at den ikke kunne forsvares økonomisk. Han hadde også disse hensyn å ta. Det urovekkende var at nå tegnet de samme konturene seg i Troms som i Nord-Sverige og Nord-Finland, der det ikke er primærproduksjon igjen.

Så kommer matvarekjedenes krav om at all mat skal inn på sentrallager ved Gardermoen før den kjøres ut til alle landets kriker og kroker igjen. For å få lønnsomheta sin del, må visstnok produksjonen foregå nærmest mulig disse lagrene. Hvor ender dette? Hva slags logikk blir det å slakte i Målselv, sende kjøttet sørover for bearbeiding for så å frakte det nordover igjen? Hva med klimaavtrykket? Og hva med mattryggheten for Troms ved en krise? Tidligere i vinter brant den eneste fabrikken som lager økologisk kraftfôr. Nå stenger Norturas slakteri i Tønsberg pga koronasmitte blant de ansatte.
Når produksjonen sentraliseres, blir vi sårbare! Uten et fullverdig slakteri i Målselv blir vi stående uten råvarelager og uten ferdige matvarer. De lagrene butikkjedene har her, rommer ikke mat for mer enn 48 timer.

Hvor lenge skal vi som produserer verdens beste råvarer godta å ikke ha matsikkerhet for våre egne bygder og vår egen landsdel? Hvor lenge kan vi forsvare å drive et jordbruk som bare leverer råvarer til fabrikker sørpå? Hvordan skal vi klare å opprettholde en vakker natur uten beitedyr? Og hvordan skal vi klare å opprettholde bosettinga i bygder og byer i Troms uten et aktivt jordbruk?

Er Coop fortsatt et samvirke?

Av Per-Anton Nesjan, Nordland BS og Frank Valø, Troms BS, april 2021

Coop investerer i eget pakkeri og lager for potet ved Gardermoen. Dette skal stå klart i 2022. Coop fraråder potetbøndene å ha egne lagre, og erklærer at de vil favorisere produsenter som holder til i nærheten av det nye sentrallageret.

De tre matvarekjedene har etter hvert blitt gode på sentralisering. De har blant annet bygget egne sentrallagre ved Gardermoen der all mat skal innom før den blir kjørt ut i butikk, uavhengig av hvor maten er produsert og hvor den skal spises. Nå tar altså Coop et skritt videre. De tar kontroll over stadig mer av verdikjeden, og det tjener hverken bønder eller forbrukere på.

Potetbønder i nord mister leveringsavtalene de har med Coop. De må finne andre salgskanaler for potetene sine, eller finne noe annet å leve av. Og som forbrukere kan vi i framtida se langt etter nordnorske poteter i Coop-butikkene.

Det spøker også for sjølforsyninga. Det er ikke sikkert at sentraliseringa og kontrollbehovet til Coop vil gi oss mindre norsk potet i butikkene. Men det vil garantert gi færre potetbønder med større produksjon på hvert bruk, noe som også gjør oss sårbare for plantesykdommer, flom og andre hendelser vi ikke så lett kan kontrollere. Det gir større sikkerhet å fordele produksjonen på flere gårdsbruk rundt om i landet, enn å satse alt på noen få bruk på det sentrale Østland. Vi jobber hele tida for å styrke norsk matproduksjon og beredskap, men det hjelper så lite når matvarekjedene kan kjøre sitt eget løp i motsatt retning.

Spredt produksjon og samarbeid om levering og markedsføring har vært grunnlaget for at vi har kunnet bygge opp det norske jordbruket de siste 100 åra. Samvirketanken har stått sterkt og gjort det mulig å benytte naturressursene rundt om i hele landet for å sikre mat til befolkninga.

Coop er også et samvirke. I hvert fall på papiret. Når de nå styrer matproduksjonen inn mot sentrale strøk og i praksis brakklegger matjord i distriktene for å øke egen profitt, er det lite som minner om samvirke, fellesskap og ansvarsfølelse!

Jordbruksforhandlingene - et hemmelighetskremmeri uten rot i virkeligheta

Av Frank Valø, april 2021

Det bør etter hvert være godt kjent at inntektsnivået i jordbruket ikke er i nærheta av hva folk flest tjener. For å forsøke å bøte på dette, forhandler Norsk Bonde- og Småbrukarlag (NBS) og Norges Bondelag (NB) med staten. Hvert år. Uten særlig effekt.

I 1987 fikk bonden kr 40,87 pr kg for lammekjøtt i klasse stjerne og over 13 kg. Dette tilsvarer lam i klasse U i dag, og med vanlig indeksregulering skulle prisen i 2020 ha vært kr 88,87. Den reelle prisen i 2020 var ca 42 kr pr kilo.

Gjennom flere år har NBS krevd høgere ramme for jordbruks-forhandlingene enn hva felleskravet fra NBS og NB til staten har endt opp på. Hva kommer det av at Bondelaget er så ivrige etter å forhandle ned inntekta til bonden? De har ivret etter volumproduksjon i stor skala, og hvor er vi i dag? Selv ikke de største tjener penger! Så kan man spørre seg hvorfor Bartnes etter at hans egne medlemmer har starta Bondeopprøret, som også Troms Bonde- og Småbrukarlag støtter, går ut i media og roser den gode inntektsøkninga bonden har fått.

Det er ikke lett å følge med på jordbruksforhandlingene. Når NBS og NB har blitt enige om sitt felles krav til staten, offentliggjøres det. Statens "tilbud" offentliggjøres også. Men så er det brått slutt. Det er ingen som får vite hva som skjer i forhandlingsmøtene før det hele er over, på tross av at det ikke finnes noe påbud om lukkede forhandlinger. Tenk om vi hadde fått vite hva dragkampene sto om, hvem som ville prioritere inntektsøkning sterkt nok, og hva de forskellige forhandlingspartene la mest vekt på.

NBS har et ferskt landsmøtevedtak på at jordbruksinntekta skal være på nivå med gjennomsnittsinntekta i Norge om 5 år, og at vi vil begynne med en økning på 50.000 kr pr årsverk i år. Om vi vinner fram med det, vil tida vise. Om vi ikke når fram, vil det være meget interessant å vite hvem av forhandlingspartene som presset igjennom en reduksjon, og med hvilken begrunnelse!

NBS offentliggjør alltid sine prioriteringer i etterkant av forhandlingene. NB gjør det ikke, uvisst av hvilken grunn.

Som om jordbruksforhandlingene ikke er kompliserte nok i seg selv, bygger de for sikkerhets skyld på tall som ingen bønder kjenner seg igjen i. Noe av problemet er at utgangspunktet for forhandlingene bestemmes av regnestykkene til Budsjettmenda for jordbruket. Her holdes leie av jord og melkekvote utenfor, mens skattefordelen av jordbruksfradraget tas med i inntektsberegninga. Budsjettnemnda skiller heller ikke på vederlag for arbeid og vederlag for egenkapital. Det sauses sammen og kalles bare inntekt, og dette tallet sammenliknes altså med hva andre tjener i reint arbeidsvederlag. Det kan jo ikke bli annet enn feil! Bondeinntekta er faktisk enda lavere enn de tallene som oppgis, fordi Budsjettnemnda ikke kan enes om å bytte ut noen formler i regnearket sitt!

Både NBS og NB er representert i nemnda, men vi får ikke forandret regnemåtene uten at staten også går med på det - noe de hittil ikke har gjort. Hvorfor ikke? Med jevne mellomrom snakker de fleste politikere varmt om norsk matproduksjon, men den politiske styringa av Budsjettnemnda er fullstendig på kollisjonskurs med et fortsatt aktivt jordbruk!

Det er på høg tid at vi kvitter oss med gamle og ubrukelige metoder for å fastsette inntekt i jordbruket. Hvis vi skal ha råd til å fortsette som bønder, og produsere mat til egen befolkning, kan vi ikke lenger godta at jordbruksforhandlingene føres i en egen boble på siden av virkeligheta! Regnearket til Budsjettnemnda må tilpasses de faktiske forholdene, og vi må ha et inntektsløft som monner, ikke bare på papiret!

BYGG FAG

Betongservice AS
Industriveien 24, 9152 Sørkjosen
Tlf 77 77 03 00, E-post byggfag@betongservice.net

---------- ***Over 30 år i Nord-Troms*** ----------
Trelast og bygningsartikler - Oppføring av bygninger - Elementproduksjon
Ferdigbetong - Betongpumpe - Kranbil - Sand og grusmasser
Graving - Transport - Reparasjon av hydraulikkslanger - Kulelager

Økt lønnsomhet er roten til alt godt

Av Ola Fiskvik, fylkesleder i Nord-Trøndelag; Per-Anton Nesjan, fylkesleder i Nordland; Frank Valø, fylkesleder i Troms, april 2021

Det er noen spørsmål som må stilles:
Skal jordbruket i Norge være ei evig avviklingsnæring? Skal inntektene i jordbruket fortsatt holdes nede for å gi billig mat og konsentrasjon av produksjonen? Skal vi la regjeringen definere beredskap som å holde forsyningslinjene fra utlandet åpne? Skal vi fortsette å importere mat og formidler til fortrengsel for norske ressurser? Skal vi fortsette å legge jorda brakk og la den gro igjen?

Eller skal vi nyttiggjøre oss de naturressursene vi har i Norge til å produsere mat, holde landskapet åpent og i hevd og bygge beredskap gjennom å øke og sikre sjølforsyningen?

Mange vil være enige om svarene på disse spørsmålene. Nei på de første og ja på de siste. La oss være åpne, ærlige og tydelige på hva som må gjøres.

Reelle tall
Mange bønder kjenner seg ikke igjen i de inntektstallene som hvert år legges fram av Budsjettnemnda for jordbruket (BFJ). Dette vil aldri bli helt korrekte, gjenkjennbare tall, men det er noen prinsipper som må endres for å få mer reelle tall.

BFJ har lagt til grunn at det skal beregnes samlet godtgjørelse for arbeid og egenkapital. For å få fram bondens reelle inntektsnivå må dette skilles. Da kan godtgjørelse til arbeid i større grad sammenlignes med inntektene til lønnstakere og andre inntektsgrupper.

BFJ regner leie av jord og melkekvoter som et nullsumsspill for jordbruket. Det betyr at det som er utgift for leieren er inntekt for utleieren. Det forutsettes at begge er aktører i jordbruket. Det er også riktig i en viss grad, men for å få mer reelle tall må dette synliggjøres bedre.

Disse endringene vil etter all sannsynlighet vise at inntektene i jordbruket er lavere enn det som formidles fra BFJ, også i år.

Inntektsnivå
For jordbruket bygger inntektsdannelsen på et vedtak i St.m. 9 (2011/12). Der heter det: «Regjeringen vil sikre utøverne i landbruket en inntektsutvikling og sosiale vilkår på linje med andre grupper. Regjeringen vil derfor videreutvikle inntekts- og velferdspolitikken i

landbruket med utgangspunkt i den landbrukspolitikken som er ført etter 2005.»

Inntektene i jordbruket har aldri vært på nivå med andre grupper i samfunnet. Men det har variert hvor langt fra jamstilling dette nivået har vært. Nå ligger det gjennomsnittlige inntektsnivået i jordbruket på omkring halvparten av andre grupper, og det varierer også sterkt mellom produksjoner og bruksstørrelser.

Vedtaket betyr at regjeringen kan bruke dette som grunnlag for å legge fram et tilbud til jordbruket som gir samme inntektsutvikling i prosent som frontfagene oppnår i sitt oppgjør. Og det betyr igjen at inntektsforskjellene øker hvert år, i kroner, fordi kronebeløpet blir mindre av et lite tall enn et stort tall. Og regjeringen har ryggdekning i stortinget når de viser til at dette er en praksis fra 2005, altså også i den perioden de rødgrønne styrte landet.

For å kunne løfte inntektene i jordbruket til samme nivå som andre grupper må vi slutte å forhandle om inntektsutvikling og gå over til å forhandle om inntektsnivå.

Kreve etter behov

Økt lønnsomhet er svaret på de fleste spørsmål for alle som vil videreutvikle jordbruket. Økt lønnsomhet er svaret på å få nyrekruttering inn i næringa, det er svaret på å få dagens bønder til å drive gården fram til de selger eller overdrar den til en ny generasjon og det er svaret for at det skal bli foretatt nødvendige investeringer for å opprettholde og videreutvikle drifta. Økt lønnsomhet er svaret på å øke sjølforsynings-graden og dermed øke beredskapsnivået og å redusere importen til det som er nødvendig. Økt lønnsomhet er altså løsningen for å få ei naturlig utvikling i jordbruket.

Da må vi slutte å beregne mulighetsrommet, dvs. hva det er mulig å oppnå i forhandlingene. Vi må kreve etter behov. Da trenger vi mest mulig reelle tall og å forhandle om inntektsnivå. Dette vet vi ikke kan oppnås på ett år. De er derfor vi krever en opptrappingsplan på fem år. Det bør være nok tid til å bringe jordbruket opp på nivå med andre grupper.

En seier for bynært jordbruk!

Egen nettsak, juli 2021

Endelig høstes jorda på Kaldslett igjen!
Omdisponering og brakklegging av jordbruksareal på Kaldslett (g/bnr 18/16 i Tromsø kommune) har vært stridens kjerne siden 2016, da utbygger av "Solligrenda" tok seg grovt til rette med massedeponi og andre ødeleggelser på eiendommen. Det aktuelle jordstykket på ca 20 mål hadde vært benyttet til matproduksjon i 200 år, men det ble på et øyeblikk gjort ubrukelig - med grunneiers velsignelse.

Etter flere års kamp mot både utbygger og kommune, ser vi endelig resultater: I år høstes det gras på Kaldslett igjen! Jorda er rydda for stein og rot, og et nabobruk har fått 10års-kontrakt på bruk av jordet!

- Vi gleder oss over at matproduksjon har vunnet over eiendomsutbyggernes iver etter å beslaglegge dyrka mark, sier leder i Troms Bonde- og Småbrukarlag, Frank Valø.

Utbyggere tar seg stadig til rette på lett tilgjengelig jordbruksjord. Det er billigere for dem enn å tilrettelegge annet areal, men det setter en effektiv stopper for den lokale matproduksjonen. Bøndene som har benyttet jorda, må enten redusere produksjonen sin, eller få tak i alternative arealer andre steder. Uansett gir det en mer kostbar og mindre bærekraftig drift. Skal vi produsere mat til egen befolkning, må vi ta vare på den jorda som gjør det mulig. At jorda på Kaldslett nå er i drift igjen, er verdt å feire!

Vil ha nasjonalt senter for arktisk jordbruk

Egen nettsak, oktober 2021

Troms Bonde- og Småbrukarlag ønsker å få etablert et nasjonalt senter for arktisk jordbruk, i tilknytning til landbruksskolen på Gibostad.

Den nordnorske matproduksjonen er verdens nordligste, med de utfordringene dette fører med seg. Korte hektiske vekstsesonger krever utøvere med høy kompetanse på mange fagfelt. For å tilegne seg denne kompetansen, må det være mulig å få både utdanning og praksis i det riktige geografiske og klimatiske området.

Senja videregående skole avd Gibostad favner både de kommende jordbrukere og de som tar voksenagronomutdanning på en god måte. Det er i tillegg mulig å etablere kurs og visningssenter, slik at de som tenker å starte opp ny virksomhet kan få et tilbud om innføring i produksjonsmåte. Skolen har mye bygningsmasse som står ubrukt, og som bør kunne benyttes til slik satsning.

Det er en kjensgjerning at skolen på Gibostad sliter økonomisk, og at utdanningstilbudet lider under dette. En bred satsing på arktisk jordbruk, med etablering av nasjonalt kompetansesenter, vil kunne styrke dagens utdanningstilbud både økonomisk og faglig.
Troms Bonde- og Småbrukarlag ser nødvendigheten av å tenke nytt for å klare å opprettholde matproduksjonen på et forsvarlig nivå i årene som kommer. Jordbruket må klare å tilby de produktene og produksjonsmåtene som forbrukerne etterspør, både nasjonalt og lokalt.

I dag er det meste av norsk matproduksjon basert på store volum og stadig effektivisering av driftsopplegg. Dette passer ikke inn i vår topografi der teigene er små og tildels utfordrende å dyrke.

Ved etablering av et nasjonalt senter for arkisk jordbruk, vil man kunne fokusere på både tradisjon og særpreg i den nordligste matproduksjonen. Det vil blant annet være naturlig å fremheve kvaliteten på kjøtt fra landets beste utmarksbeiter, og på bær og grønnsaker produsert i lyse kjølige sommermåneder - og hvilket arbeid som må ligge til grunn for å produsere denne maten.

Troms Bonde- og Småbrukarlag inviterer mulige samarbeidspartnere til møte for å få etablert ei styringsgruppe som kan arbeide videre med prosessen.

Sauebøndene i Lyngen har gjennom mange år levert gode råvarer til norske kjøkken. Til grunn for dette ligger spesielt gode beiteforhold med frodig vegetasjon og naturlig kultivering gjennom beiting, tråkk og gjødsling. Alpelam, -representert ved Øystein Fossmo og LyngenLam, -representert ved Runo Berglund, har gjentatte ganger fått høy anerkjennelse for sine produkter. Her sammen med ordfører Dan Håvard Johnsen (i midten).

Spør etter lam fra Lyngen neste gang du handler råvarer.

Bild: Verena Sitzinger

HUSK å søke om støtte til kurs og studievirksomhet i laget ditt!

Som medlem i Studieforbundet natur og miljø har alle Bonde- og Småbrukarlagets medlemslag rett på støtte til kurs og studievirksomhet.

Studieforbundet deler årlig ut drøyt 6 millioner kroner i støtte til kurs og studievirksomhet. I 2021 ble det utbetalt 115 100 kr til NBS-lag, herunder 34 100 kr fordelt på tre lag i Troms.
Den meste brukte studieplanen i NBS er «4123 NBS Jordbruksforhandlinger», som gir en utbetaling på 400-1600 kr per studiering.

Søknad om støtte gjøres i studieforbundets kursportal, i forkant av gjennomføringen. Støtten utbetales i etterkant. Det må benyttes en godkjent studieplan, og det må ha vært minst fire deltakere på minst 14 år.

NBS har totalt 48 godkjente studieplaner, både med og uten lærer. I tillegg kan også studieforbundets øvrige studieplaner benyttes, drøyt 900 totalt. Det er også mulig å få godkjent nye studieplaner.

Les mer om studieforbundet og tilskuddsordningen på vår hjemmeside www.naturogmiljo.no.

Studieforbundet natur og miljø

Brudd i jordbruksforhandlingene

På Finnsnes var det både traktorkortesje og demonstrasjon av kumøkk som kilde til biogass! Lokallaget fyrte opp bålpanna og serverte litervis med kaffe, og både ordfører og formannskap fikk med seg aksjonen.

Aksjonsdag i
Balsfjord
(foto: Ola Røe)

Flott opplegg på Andslimoen!
Før avgang snakket bøndene med journalister og politiske partier i kommunen. SV SP, AP og Rødt var til stede. Over 20 traktorer i kortesjen, og russen sto med støttende plakater og vinket til oss når vi kjørte forbi.

Traktorkortesje og appeller i Dyrøy.
- Bøndene er viktige for kommunen, dere er gründerne våre, sa ordføreren. Hun fikk med seg Bondeopprørs-oppropet til kommunestyret, selv hadde hun allerede signert det!

Veldig vellykka traktor-kortesje i Nordreisa! Folk sto langs vegen og vinka med flagg, og trafikken gikk sakte etter kolonna. Vi kjørte fra FK, 5 km, og endte opp foran rådhuset. Der fikk ordfører fra AP overrakt pålegg fra landbruks-samvirkene, og vara-ordfører fra Høyre fikk pålegg fra FirstPrice.

God stemning! Litt for god i forhold til DET tilbudet fra staten...

Det naturlige valget

Nortura
bondens selskap

Nortura eies av bønder, styres av bønder og har samme mål som bønder - å skape best mulig økonomi for bonden.

Foto: Rune Bendiksen / Studio B13

Målpris, volummodell og tollvern

Det er mange begrep i jordbrukspolitikken som ikke er spesielt selvforklarende. **Målpris** er ett av dem. Mange tror at når faglagene og staten forhandler om målpris på melk, er det pris til bonden de snakker om. Men det er feil. Målprispunktet ligger på grossistleddet. Det betyr at målpris på melk er den prisen Tine Råvare skal forsøke å oppnå når de selger melken videre til Tine Industri, Synnøve Finden, og andre som videreforedler den. Det er altså ikke inntekten til bonden det forhandles om, men inntekten til Tine Råvare.
Tine Råvare skal over tid gå i null. Det de selger melken videre for, minus det de har av egne driftskostnader, utgjør pris til bonde.

Tidligere hadde vi målpris på alt av kjøtt og egg. Men forskjellen på avtalt målpris og verdensmarkedsprisen i 1985(!) regnes av WTO som handelsvridende landbruksstøtte i "gul boks", og størrelsen på den boksen har heller ikke blitt indeksregulert siden 1985. For å overholde våre forpliktelser i WTO-avtalen, har partene i jordbruksoppgjøret over tid fjernet både egg, storfekjøtt og lammekjøtt fra målprisordninga og lagt dem over i **volummodellen**. Ved oppgjøret i 2021 ble også svinekjøttet tatt ut, så nå er det i all vesentlighet melk og korn som er igjen i målprissystemet.

For produkter i volummodellen fastsetter Nortura en planlagt gjennomsnittlig engrospris (PGE) for et halvt år av gangen. Dersom faktisk oppnådd engrospris overstiger den planlagte prisen med 10% i mer enn 14 dager, åpnes det for import med reduserte tollsatser.
Høg PGE vil redusere sjansen for at oppnådd pris blir for høg (med påfølgende "billigimport"). Planlagt pris kan likevel ikke settes så høgt at den overstiger prisen på tilsvarende importert vare med full toll - da taper de norske produktene priskonkurransen.

Bondens inntekt er avhengig av prisen Nortura klarer å ta ut.
Planlagt gjennomsnittlig engrospris kan ikke bli høgere enn prisen på importert vare + full toll. Valget av kronetoll eller prosenttoll for de enkelte varegruppene avgjør hvor sterkt tollvernet er.

Stortinget må være villige til å skifte mellom krone- og prosenttoll etter hvert som markedsprisene endres, slik at norske landbruksprodukter til enhver tid har det best mulige tollvernet.

Krone- eller prosenttoll?

I følge WTO-avtalen kan Norge velge fritt om vi vil bruke kronetoll eller prosenttoll på den aktuelle varegruppen. Maksimalsatsene er imidlertid låst til et fast kronebeløp pr kilo eller en fast prosentsats av importverdien. Norge har i stor grad valgt kronetoll, fordi den er forutsigbar. Kroneverdien av prosenttoll vil variere med importprisen, og gir dermed større svingninger i den samlede kostnaden (pris+toll) på importert vare.

Tabellen på neste side er flere år gammel (Listhaug-perioden), og prisene er derfor ikke representative. Tollsatsene i hhv kroner og prosent er imidlertid de samme (vedtatt i 1995 og ikke endret siden), og tabellen er derfor en god illustrasjon på effekten av å velge krone- eller prosenttoll. Sammenling *Bundet kronetoll kr/kg* med *Tollbeskyttelse med prosenttoll kr/kg*.

Senterpartiet fikk i 2013 igjennom en endring fra kronetoll til prosenttoll på hvitost.

Eksempel fra tabellen:

- Helt storfeslakt ilegges kronetoll kr 32,28 pr kilo.
- Hvis vi hadde valgt å bruke prosenttoll i stedet, ville 344% ha betydd toll på 111,51 kr/kg.
- Forskjellen i tollvernet på disse to modellene utgjør 79,23 kr/kg.
- Hvis planlagt gjennomsnittlig engrospris hadde blitt satt på dette grunnlaget, kunne den norske prisen (60,50 kr/kg) blitt doblet uten påtrengende konkurranse fra importkjøtt.

	Varenummer	Norsk pris (kr/kg)	Samanliknbar internasjonal pris (kr/kg)	WTO-tollsats (*) Bunden krone-toll (kr/kg)	Bunden prosenttoll	Tollbeskyttelse med prosenttoll (kr/kg)
Korn						
Matkveite	10.01.9900	2,47	1,80	**2,13**	347 %	6,25
Bygg	10.03.9000	2,32	1,52	**1,74**	318 %	4,82
Havre	10.04.9000	2,06	1,55	**1,52**	233 %	3,61
Meieri						
Heilmjølk industri	04.01.2000		3,10	4,46	**388 %**	12,02
Kvitost	04.06.9098		26,56	27,15	**277 %**	73,57
Yoghurt naturell	04.03.1010		19,74	**8,45**	319 %	62,98
Storfe						
Heilt slakt	02.01.1000	60,50	32,42	**32,28**	344%	111,51
Indrefilet	02.01.3001		167,03	119,01	**344%**	574,60
Kjøttdeig	02.01.3009		23,04	**119,01**	344%	79,27
Kvarte skrottar bakpart	02.01.2003	68,60	36,00	**66,40**	344%	123,84
Lam						
Heilt slakt	02.04.1000	64,60	49,51	32,49	**429%**	212,38
Lammelår	02.04.2200		83,38	**85,27**	429%	357,72
Svin						
Heilt slakt	02.03.1101	32,43	17,88	**24,64**	363%	64,89
Indrefilet	02.03.1908		40,37	**64,96**	363%	146,54
Kjøttdeig	02.03.1908		14,46	**64,96**	363%	52,48
Kylling						
Heilt slakt	02.07.1100	26,81	20,56	**48,40**	425%	87,39
Bryst	02.07.1300		27,93	**101,63**	425%	118,70
Egg						
Konsumegg	04.07.2100	19,00	9,01	**12,59**	272%	24,51

* Nytta tollsats i utheva skrift

Hvor sterkt er tollvernet?

Eksempel fra tabellen nedenfor (høst 2020):

- Storfeskrotter ilegges kronetoll.
- Den gir en importpris inkludert toll på 119% av norsk pris.

- Indrefilet av storfe ilegges prosenttoll.
- Den gir en importpris på 175% av norsk pris - godt vern!

- Indrefilet av svin ilegges kronetoll.
- Den gir en importpris på 99% av norsk pris - dårlig vern!

Tabell 3.1.3-1 Styrken i importvernet høst 2019

Produkt	Norsk pris kr. Pr kg.	Norsk pris = 100	EU/VM-pris* i % av norsk		Anvendt toll i % el. Kr/kg EU el. GSP*		Importpris + toll i % av norsk pris. Tall > 100 gir prisvern	
Storfe skrotter[1)]	60,40	100	EU	51 %	EU	63,08	Krone	104 %
Storfe indrefilet	304,90	100	EU	40 %	EU	539,52	Prosent	177 %
Svin, skrotter	31,70	100	EU	43 %	EU	38,24	Krone	121 %
Svin, indrefilet	104,70	100	EU	36 %	EU	103,09	Krone	98 %
Lam, skrotter	62,10	100	EU	68 %	EU	223,28	Prosent	360 %
Lammelår	97,80	100	EU	55 %	EU	139,15	Krone	142 %
Kyllingfilet fryst	83,30	100	EU	32 %	EU	93,08	Krone	112 %
Kyllingfilet fersk	83,30	100	EU	33 %	EU	128,83	Krone	155 %
Konsumegg	16,50	100	EU	66 %	EU	23,45	Krone	142 %

1) Storfeskrotter av Spansk Ku har lav pris og gir derfor ikke tilfredstillende vern, kun 93% av prisen dekkes opp.

Tabell 3.1.3-2 Styrken i importvernet høst 2020

Produkt	Norsk pris kr. Pr kg.	Norsk pris = 100	EU/VM-pris* i %		Anvendt toll i % el. Kr/kg EU		Importpris + toll i % av norsk pris.	
Storfe skrotter	61,50	100	EU	66 %	EU	73,01	Krone	119 %
Storfe indrefilet	298,50	100	EU	51 %	EU	523,02	Prosent	175 %
Svin, skrotter	35,20	100	EU	54 %	EU	43,65	Krone	124 %
Svin, indrefilet	107,10	100	EU	38 %	EU	105,69	Krone	99 %
Lam, skrotter	64,80	100	EU	107 %	EU	298,17	Prosent	460 %
Lammelår	101,80	100	EU	72 %	EU	158,58	Krone	156 %
Kyllingfilet fryst	87,10	100	EU	27 %	EU	90,08	Krone	103 %
Kyllingfilet fersk	87,10	100	EU	37 %	EU	133,67	Krone	153 %
Konsumegg	20,30	100	EU	44 %	EU	21,50	Krone	106 %

Tabell fra side 11 i Nortura sitt grunnlagsdokument for planlagt engrospris 1. halvår 2021

Anders Nordstad, generalsekretær i NBS, om norsk tollvern:

Noen tror vi har et tollvern for å «plage» norske forbrukere med høye priser. Det er ganske mange som tror det, faktisk. Og som tror at maten i Sverige er billig. For svensker. Det er feil. Så feil som det er mulig å få det faktisk. Priser dannes nemlig ikke av kostnader. De dannes av kjøpekraft. Og ikke noe annet. Vi i Norge har høye kostnader også - det er klart. Men hva tror vi kommer først? Høye kostnader eller høy kjøpekraft? Svaret gir seg selv.

Maten i Østerrike koster omtrent 50 prosent mer enn i nabolandet Ungarn. Selv om begge land har den samme jordbrukspolitikken og til tross for at det ikke finnes noen begrensninger i handelen mellom landene. Det er fri flyt av varer og tjenester. Og av arbeid og kapital. Det er ingen toll. Null. Nichts. Nada. Likefullt er prisene fundamentalt forskjellige. Er det rart? Nei, det er ikke rart i det hele tatt! Kjøpekraften i de to landene er fundamentalt forskjellig.

Så hvorfor har vi et tollvern? Det er fordi vi selv ønsker å bestemme hvordan maten vår skal produseres. Verken mer eller mindre. Hadde vi fjernet tollvernet ville prisene raskt vært oppe på det nivået kjøpekraften vår tillater. Kjøpmenn selger nemlig så dyrt de kan. Alltid. Norsk jordbruk hadde blitt utradert, selvfølgelig. Og vi hadde endt opp med nøyaktig de samme prisene som før. For produkter produsert på en annen måte enn vi selv ville gjort det. Det trenger vi ikke å lure på. Ikke ett sekund.

Så grunnen til at vi har et tollvern er at vi selv ønsker å produsere den maten vi selv kan produsere.
Og hvem er det som tjener på de store hullene i det importvernet? Forbrukerne tjener ingen ting. Ikke fem flate øre. De som tjener på dette er ene og alene handelen. Norske matvarekjeder, altså. De får lave innkjøpspriser som de på ingen måte gir videre. De er kjøpmenn. Det er jobben deres å teste ut hvor mye vi er villige til å betale for maten. Importvernet bidrar ikke til høyere priser. Det bidrar til at vi selv får mulighet til å påvirke hvordan maten vår produseres.
Og det er sannelig en mulighet vi burde ta vare på. Før det er for sent. Mat er nemlig et nasjonalt anliggende. Akkurat som det er et nasjonalt anliggende at vi stenger grensene når farer truer.

Det finnes ikke noe «billig-Nirvana» her på jord. Der høy kjøpekraft går hånd i hånd med lave priser. Det er en selvmotsigelse.
Og et land uten egen matproduksjon er som et land uten grenser - en selvmotsigelse. Det også.

Grasfôra kjøtt og melk i Nord-Norge

Dette er et pilotprosjekt som Nordland Bonde- og Småbrukarlag har tatt initiativ til fordi mange forbrukerne etterspør lokalprodusert og beite-/ grasbaserte kjøttvarer, gjerne som alternativ til kylling.

Debio eier merket «Grasbasert 90 eller 100%», og vil ta det i bruk fra høsten 2022 gjennom å tilby det til alle økologiske husdyrbruk, gårdsbruk som allerede er i et register. Merarbeidet og kostnadene dekkes da innenfor avgiften som allerede blir betalt gjennom økologisk merkeordning. Nordland Bonde- og Småbrukarlag planla en pilot for 20 konvensjonelle bruk i Nordland, men ble bedt om å utvide prosjektet til hele Nord-Norge. Vi inviterer 5 konvensjonelle gårdsbruk fra Finnmark og 10 fra Troms til å delta, i tillegg til 20 fra Nordland. Gårdbrukerne må betale for å benytte Grasbasert-merket, men prosjektet dekker en stor del av kostnadene.

Hovedmålet med pilotprosjektet er å øke verdiskapinga på gårdsbrukene som deltar gjennom 5 tiltak:

- Skape større oppmerksomhet om lokale innsatsfaktorer som beite- og grasressurser, og formidle verdien av dette.
- Bygge nettverk mellom de økologiske og konvensjonelle husdyrbrukene for formidling av erfaringer, økt kunnskaps-bygging og framtidig utviklingsarbeid på området.
- Redusere kostnader for merkebruker.
- Avklare hva som er nødvendig tiltak i verdikjeden for at Grasfôra-merket skal gi merverdi i primærlandbruket. Innhente opplysninger om kommunikasjon av verdier, distribusjonssystemer og varelinjer som kan passe produktet. Herunder bruk av Blockchain for å spore kjøttet etter nedskjæring.
- Vurdere videreføring og spredning i et hovedprosjekt.

Prosjektet er finansiert av Arktiske midler og RT-midler fra Nordland Fylkeskommune. Astrid T. Olsen er prosjektleder.

Vil du delta i et PILOTPROSJEKT I Nord-Norge?

Vi skal gjøre et utviklingsarbeid og et markedsarbeid gjennom bruk av det nye merket GRASBASERT 90-100%.

Pilotprosjektet vil dekke det meste av kostnader ved 1.gangsbesøk.

Du vil bli invitert inn i et nettverk for å diskutere gras- og beiteressurser og dele erfaringer

Du vil bli kjent med utviklingsarbeidet inn mot slakterier og bruk av nye digitale metoder for å følge slaktet på linja

Du vil få kunnskap om markedets preferanser for det grasbaserte merket både i serverings- og butikksegmentet.

Prosjekteier er Nordland Bonde- og Småbrukarlag.

Ta kontakt med Astrid Tove Olsen på telefon 95279775, eller til astridtoveolsen@gmail.com.

Supert til lamminga!

TopLac® Sau Fiber løyser utfordringa!

Mange testa vårt nye kraftfôr i lamminga i fjor, og tilbakemeldingane er svært positive.

Det høge fiberinnhaldet kvesste appetitten på både kraftfôr og surfôr. Sauene heldt seg friskare, mjølkeproduksjonen blei god og lammetilveksten likeeins.

TopLac Sau Fiber er spesielt effektiv om surfôret har høg kvalitet, eller tilgangen er avgrensa.

Ventar du fleire trilling - og firlingsøyer så tilrår vi den prisgunstige TopLac® Sau Fiber i lamminga.

- Sikrar høg mjølkeproduksjon trass fibermangel
- Skånsam for vomma trass høge kraftfôrrasjonar
- Kvar pellet består av 75% **TopLac® Sau** og 25% **Roetopp**
- Svært god smaklegheit

TopLac® Sau Fiber – den perfekte løysinga ved store lammekull og ekstra godt surfôr.

Produksjonsstart: Tysdag 15. februar

GODT GJORT ER BETRE ENN GODT SAGT

FISKÅ MØLLE ROGALAND Tlf. 51 74 33 00
FISKÅ MØLLE ETNE Tlf. 53 77 13 77

Fiskå Mølle
www.fiska.no

Årsmelding 2021

1. Tillitsvalgte i Troms Bonde- og Småbrukarlag 2021

		Lokallag	Valgt år
Styret			
Leder	**Frank Valø**	Lyngen	2018
Nestleder	**Mats Hegg Jacobsen**	Tromsøysund	2015
Styremedlem	**Maren Olie Sandvoll**	Målselv	2020
Styremedlem	**Tine Lingrasmo**	Tromsøysund	2021
Styremedlem	**Ørjan Mellomjord**	Tromsøysund	2021
1. vara	**Per-Arne Slettmo**	Balsfjord	2014
2. vara	**Harald Evanger**	Nord-Troms	2021
3. vara	**Tone Pettersen**	Dyrøy	2021
Revisorer			
	Kurt Olsen	Balsfjord	2015
	Ivar Jørgensen	Balsfjord	2020
Representantskapet i NBS			
Medlem	**Frank Valø**	Lyngen	2018
Varamedlem	**Mats Hegg Jacobsen**	Tromsøysund	2015
Valgkomité			
	Berit Nikolaisen	Dyrøy	2019
	Kirsten Slagstad	Hålogaland	2020
	Håkon Ryvoll	Senja	2021

2. Andre valgte/oppnevnte ombud

Styret for Troms landbruksfaglige senter	medl:	**Berit Nikolaisen**
	vara:	**Tone Pettersen**
Styringsgruppa for FoU i Nordnorsk Landbr.råd		**Mats Hegg Jacobsen**
Styringsgruppa i Nordnorsk Landbruksråd		**Frank Valø**
Styret i Troms landbruksselskap		**Ole-Anton Teigen**
Ref.gruppa for Lyngsalpan landskapsvernområde		**Ivar Jørgensen**
Arbeidsgr for handlingsplan økol.landbr, Statsforv		**Asbjørn Hansen**
Arbeidsgr Rein på innmark, Statsforv		**Frank Valø**
Juryen for Nordnorsk Økomatpris		**Inske deBuhr**
Referansegruppe HMS-studiet		**Frank Valø**
Kvinneutvalget i NBS		**Britt Marthinussen**
Inn På Tunet-utvalget i NBS		**Britt Marthinussen**
Storfeutvalget i NBS		**Birger Bull**
Småfeutvalget i NBS		**Frank Valø**
Rovviltutvalget i NBS		**Kurt Solheim**
Organisasjonsutvalget i NBS		**Margrethe Figved**
Valgnemnda i NBS (fra nov 21)		**Birger Bull**

3. Medlemstall

Ved utgangen av 2021 hadde Troms Bonde- og Småbrukarlag 225 medlemmer, en liten men hyggelig oppgang fra året før. De aller fleste var fordelt på de 10 lokallagene rundt omkring i fylket, mens 11 var direktemedlemmer i fylkeslaget.

4. Lagets virksomhet

Det har vært avholdt 10 styremøter i perioden, 2 fysiske og 8 på Teams. I tillegg har det vært noen temamøter for å jobbe mer detaljert med enkeltsaker. Styret har også hatt løpende kommunikasjon på e-post og Messenger. Digitale møter er effektive, men styret ser behov for minimum to fysiske møter i løpet av arbeidsåret.

En oversikt over saker som styret har behandlet finnes i slutten av dette kapittelet.

Året begynte med oppfølging av de sakene fylkeslaget hadde fått gjennomslag for i landsmøtet i november 2020. Særlig har saken om organisasjonsopplæring krevd mye arbeid. Etter flere purrerunder til landsstyret, ble ansvaret for de første digitale seminarene overlatt til organisasjonsutvalget, med Troms BS som teknisk arrangør. Seminarene ble godt mottatt, og fylkeslaget søkte og fikk tilsagn fra Troms og Finnmark fylkeskommune, slik at seminarrekka kunne videreføres gjennom skoleåret 2021-2022, denne gangen som et samarbeidsprosjekt mellom oss og organisasjonsutvalget.

Et annet prosjekt gjennom året har vært opprettelse av flere REKO-ringer i Troms, Harstad og Balsfjord har kommet i gang for egen maskin, og Finnsnes/Sørreisa startet opp høsten 2021 ved bruk av prosjekttimer. Denne ringen begynner også å bli selvgående. Prosjektet om grunneiertillatelser til jakt på fredet rovvilt har i stor grad vært satt på pause gjennom korona-perioden, da det har vært vanskelig å komme ut og treffe folk og orientere om tiltaket. Administrativt har det vært jobbet for å få på plass en kartløsning. Mulige konsekvenser av å offentliggjøre kart, har imidlertid gjort at styringsgruppa landet på en mer lukket løsning som skal administreres i samarbeid med kommunene. Det er lagt opp til en intensivering av arbeidet i 2022.

Laget har i meldingsåret også fått prosjektmidler til å holde RMP-kaféer rundt om i fylket, både for å informere om ordninga og for å tilby hjelp til utfylling av søknader. Vedtaket kom for sent til at kaféene kunne gjennomføres i 2021, men de er planlagt gjennomført i 2022.

Tidlig på året erklærte TINE at de ikke hadde råd til å fortsette å produsere Balsfjordosten i det nye meieriet på Storsteinnes. Fylkeslaget var tydelig til stede i media med spørsmål om TINEs prioriteringer og hva de egentlig ville med geitmelka.
Parallelt har styret jobbet med Nortura og framtida til anlegget på Andslimoen. Pølseproduksjonen krever tilgang på gris, noe vi har for lite av i Troms. Produksjonen forsvinner sørover. Kan vi få opp griseholdet i Troms igjen?

Fylkesårsmøtet ble arrangert på Bull gård i Grunnfjord 6. mars. De utsendingene som ønsket det, kunne delta på Teams. Lokallagene Tromsøysund, Nord-Troms, Senja, Lyngen, Balsfjord og Målselv var representert. Birger Bull gikk av som fylkesleder etter 6 år i vervet, og Frank Valø fra Lyngen BS, ble valgt til ny leder. Ørjan Mellomjord og Tine Lingrasmo, begge fra Tromsøysund BS, kom inn som nye styremedlemmer.

Det nye styret hadde et todagersmøte på Vollan i mars. Det ble et godt orienterings- og arbeidsmøte, og anledning til å bli kjent og legge grunnlag for videre (digitalt) styrearbeid.

Troms Bonde- og Småbrukarlag ble stiftet i 1921, og rundet altså 100 år i meldingsåret. En egen jubileumskomité planla et større arrangement i Nordreisa, men grunnet sviktende påmeldinger måtte dette avlyses. Det planlagte jubileumsskriftet blir ferdigstilt til fylkesårsmøtet 2022.

Laget hadde i mange år en tradisjon med å arrangere høstsamling for medlemmene. De siste årene har ikke dette vært gjennomført, men i år fant styret at tiden var moden for å samle folk. Korona-restriksjonene ble løftet utover sommeren og høsten, og vi inviterte medlemmer og ikke-medlemmer til bondesamling med faglig og sosialt påfyll. Både todagerssamlinga i Målselv og dagprogrammet i Kvæfjord ble godt besøkt, og styret har notert ønsker om flere slike samlinger.

Landsmøtet i NBS ble avholdt på Gardermoen siste helga i oktober. Her var lokallagene Dyrøy, Tromsøysund, Balsfjord, Nord-Troms og Lyngen representert, og de fleste utsendingene var oppe på talerstolen i

løpet av disse møtedagene. Fylkeslaget hadde sendt inn landsmøtesak om jordbruksforhandlingene, der vi krevde at NBS sitt primærkrav må utformes på grunnlag av NBS sin politikk og næringas behov, uten å begrenses av en forhåndsavtale med Bondelaget om totalbeløp. Dette ble enstemmig vedtatt.

Mesteparten av Tromsdelegasjonen på landsmøtet

Det har vært flere tyngre saker fra medlemmene enn tidligere år, i tillegg til en rimelig mengde enklere henvendelser. Sakene tyder på at det blir stadig mer utfordrende å drive jordbruk i et samfunn som fjerner seg mer og mer fra primærnæringene. Det er ikke bare økonomien som er utfordrende for jordbruket, vi må også forsvare næringas behov for arealer.

Ny rovviltkontakt i fylkeslaget har dessverre ikke fungert, men fylkesleder har stilt på møter i rovviltnemnda på vegne av laget. Rovviltsituasjonen i fylket er krevende, og ansvaret for oppfølging av disse sakene bør fordeles på flere personer. Styret anbefaler derfor at det opprettes en egen rovviltgruppe i laget.

Fylkesstyret har invitert medlemmene til digital studiering om jordbruksforhandlingene, til digital gjennomgang av innspillene til forhandlingene, og til digitalt forberedelsesmøte før landsmøtet. Mottakelsen har ikke vært overstrømmende, men de som har deltatt har

vært engasjerte. Det er godt for styret å kunne samarbeide med flere om politikkutforminga, og bygge saker på et bredest mulig grunnlag.

Styret har som vanlig deltatt i ulike møter med statsforvalteren, fylkeskommunen, sametinget, Tine, Nortura, landbruksskolen, NIBIO, Bondelaget, Nordnorsk Landbruksråd m.fl., samt en rekke møter internt i NBS. Laget har også vært representert på blant annet den nasjonale rovviltkonferansen, kornkonferansen, og drivepliktseminaret for Troms og Finnmark.

Styresaker 2021:

1 Innkalling og saksliste
2 Gjennomgang av protokoll
3 Referatsaker
4 Arbeidsplan framover
5 Oppfølging av landsmøtesaker
6 Jubileum 2021
7 Prosjekt REKO-ringer
8 Prosjekt Grunneiertillatelser
9 Kjellerskogen
10 Nasjonal rowiltkonferanse
11 Kornkonferansen
12 Studiearbeid JF
13 Fylkesårsmøte 2021
14 Reinbeite på Stonglandet
15 Reiseregninger
16 Avlingssvikt 2021
17 Siste generasjon bønder?
18 Sommermøte i Lyngen
19 Midler til klima- og miljøtiltak
20 A. Nærstad, tilbud om foredrag
21 Tine, geitmelka og Balsfjordosten
22 Jordbruksforhandlingene 2021
23 Nortura i Troms
24 Nordnorsk økomatpris
25 Konstituering av nytt styre
26 Grunnlag for styrearbeidet
27 Representasjon i eksterne råd og utvalg
28 Oppfølging av årsmøtesaker
29 Gårds- og bygdeturisme etter pandemien
30 Temaavis Landbruk 22. april
31 Lausdriftskravet
32 Høring Vannforvaltningsplan Tr/Fm
33 Høring Regional planstrategi Tr/Fm
34 Høring Regionalt Miljøprogram Tr/Fm
35 Lyngsalpan landskapsvernområde
36 FoU i NNLR
37 Lovendringer NBS
38 Budsjettoppfølging
39 Medlemsverving
40 JF21 - vegen videre
41 Sekretærstillinga
42 Profilklær
43 Landsmøte 2021
44 Jordbruksforhandlingene 2022
45 Innspill til drift av Troms Landbruksselskap
46 Ny forvaltningsordning for statens grunn
47 Strategi for Tromsjordbruket
48 Inntektsutvalget for jordbruket
49 Rullering av handlingsplaner RBU
50 Blågrønt fôrseminar
51 Rowiltkonferansen på Hamar
52 Landbruksmessa i Balsfjord 2022
53 Fylkesårsmøte 2022

Kalk/Dolomitt gir bedret

- næringsopptak
- jordstruktur
- fôrkvalitet
- plantehelse

For bestilling, ta kontakt med

Blomstereng landbruk og maskin AS

E-post: blomstereng.lm@gmail.com

Telefon 401 68 307

Vi tar oppdrag i Storfjord, Lyngen, Kåfjord og Nordreisa

Resultatregnskap 2021

Troms Bonde- og Småbrukarlag

		31.12.2021	31.12.2020
Driftsinntekter			
3001	Medlemskontingent	99 721	94 648
3003	Tilskudd sekretær	35 000	35 000
3004	Driftstilskudd Gjensidige	10 080	10 205
3006	Aktivitetstilskudd NBS/andre	49 200	20 150
3019	Kofte, inntekter	19 279	1 957
3020	Andre inntekter	98	0
3201	Annonseinntekter	22 500	25 500
3202	Salg av profileringsartikler	7 297	255
Sum driftsinntekter		**243 175**	**187 715**
Driftskostnader			
4390	Beholdningsendring varelager	9 891	710
5020	Feriepenger	12 010	8 805
5100	Lønn til ansatte	117 762	86 320
5400	Arbeidsgiveravgift	2 884	5 535
5401	Arbeidsgiveravg. av påløpt ferielønn	294	628
5920	Yrkesskadeforsikring	1 360	1 568
6020	Avskr. på immaterielle eiendeler	1 942	1 943
6700	Vervgodtgjøring leder	20 000	20 000
6710	Møtegodtgjøringer	20 800	10 080
6800	Kontorrekvisita	1 049	524
6810	Tele- og datakostnader	1 822	2 217
6820	Årbok	8 104	8 306
6840	Aviser, tidsskrifter, bøker o.l.	3 099	0
6890	Kontorhold leder og sekretær	10 000	10 000
6940	Porto	96	145
7321	Profileringsmateriell	8 081	0
7421	Gaver	1 304	3 000
7619	Kofte, kostnader	5 363	0
7701	Styremøter	16 221	2 185
7702	Årsmøte	3 666	34 924
7703	Andre møter/arrangement i egen regi	-31 207	330
7704	Landsmøte	1 255	5 744
7705	Andre NBS-møter	2 500	0
7706	Eksterne møter	4 183	6 151
7707	Lokallagsmøter	0	290
7708	Møter NNLR	0	630
7709	Andre møtekostnader	0	0
7740	Øredifferanse	2	0
7770	Bank- og kortgebyrer	316	201
Sum driftskostnader		**222 797**	**210 235**
Driftsresultat		**20 379**	**-22 520**

Resultatregnskap 2021

Troms Bonde- og Småbrukarlag

	31.12.2021	31.12.2020
8040 Renteinntekt, skattefri	201	577
8090 Prosjektinntekter	33 182	82 702
Sum finansinntekter	**33 383**	**83 279**
8190 Prosjektkostnader	22 837	34 235
8195 Tap ved realisasjon av akjser/andeler	0	3 000
Sum finanskostnader	**22 837**	**37 235**
8590 Annen ekstraordinær kostnad	-3 725	0
Sum ekstraordinære poster	**-3 725**	**0**
Årsresultat	**27 200**	**23 523**

Balanse 2021

Troms Bonde- og Småbrukarlag

	Note	31.12.2021	31.12.2020
EIENDELER			
1061 Koftedesign		13 598	15 540
1460 Innkjøpte varer for videresalg		23 575	0
1462 T-skjorter Bli med på laget		0	600
1463 T-skjorter Ordsky		0	6 240
1464 Ferdigstrikka kofter		0	5 600
1465 Koftegarn		0	16 206
1466 Koftemerker		0	1 796
1467 Kofteoppskrifter, trykte		0	1 152
1468 Postposer		0	1 872
1500 Kundefordringer	1	-244 978	-235 951
1920 Bankinnskudd		141 021	143 677
1921 Plasseringskonto		402 092	401 891
SUM EIENDELER		**335 308**	**358 623**
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
2050 Annen egenkapital		284 838	261 315
Udisponert resultat (ikke postert)		27 200	23 523
Sum egenkapital		**312 038**	**284 838**
Gjeld			
2400 Leverandørgjeld		9 596	57 029
2600 Forskuddstrekk		0	7 323
2770 Skyldig arbeidsgiveravgift		17	0
2780 Påløpt arbeidsgiveravgift		473	628
2940 Skyldig feriepenger		13 184	8 804
Sum gjeld		**23 270**	**73 784**
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		**335 308**	**358 623**

Noter til regnskapet 2021

Note 1 - Fri note

Forskuttert tilskudd til pågående prosjekt utgjør kr 249.427,- pr. 31.12.2021

Troms Bonde og Småbrukarlag

Revisjonsrapport 2021

Nordkjosbotn 2.februar 2022

Regnskapet er revidert ved å kontrollere bilagene 1-40 og 107-180. Bilagene er kontrollert mot regnskap og kontoutskrifter. Det er ikke funnet feil med bilagene i regnskapet.

Det framlagte regnskapet virker å gi rett beskrivelse av lagets økonomi. Årets overskudd er kr 27200 etter finanskostnader, finansinntekter og ekstraordinære kostnader.

Balansen i regnskapet gir oversikt over laget økonomi. Laget har en betydelig plasseringskonto som skyldes et forhåndsutbetalt tilskudd til et ikke gjennomført prosjekt . Beløpet framkommer både som gjeld og bankinnskudd, kontoene 1500 og 1921.

Framlagt regnskap er profesjonelt gjennomført og anbefales godkjent som regnskap for Troms Bonde og Småbrukarlag 2021.

Kurt Olsen, revisor

Ivar Jørgensen, revisor

I alle år har vi produsert rein og kortreist mat til den norske forbrukeren.

Det vil vi fortsette med, men vi må ha ei akseptabel betaling for arbeidet!

Lyngen Bonde- og Småbrukarlag

Sammen skaper vi et levende Norge

medlem.tine.no

TINE

Lokallag i TBS (oppdatert februar 2022)

Balsfjord	Inske de Buhr Selnesvn 1696 9042 Laksvatn	958 62 580 inske@online.no
Lyngen	Frank Halvard Valø Kjosvegen 211 9060 Lyngseidet	480 56 134 frankhalvar@gmail.com
Nord-Troms	Harald Evanger Bakkebyveien 406 9153 Rotsund	416 75 651 harald.evanger@nordtroms.net
Tromsøysund	Birger B. Bull Grunnfjordveien 1048 9130 Hansnes	970 87 998 birger.bull@bullangus.no
Målselv	Svein Børre Evensen Brannmovn 24 9334 Øverbygd	959 31 171 sveinbev@online.n**o**
Dyrøy	Berit Nikolaisen Vinje 9311 Brøstabotn	958 79 784 beriniko@online.no
Øvre Salangen	Stein Kenneth Sæther Kistefossveien 1194 9350 Sjøvegan	907 46 209 steinsaether@hotmail.com
Senja	Håkon Ryvoll Valvågveien 518 9392 Stonglandseidet	938 75 996 haak_ry@live.no
Hålogaland	Kirsten Slagstad Hammarvn 12 8425 Sandsøy	91640052 kirsten_slagstad@hotmail.com
Astafjord	*Kontakt fylkeslaget*	*932 44 599* *troms@smabrukarlaget.no*

Kontaktinformasjon oppdateres etterhvert som lokallagsårsmøter avholdes.
Se www.smabrukarlaget.no/troms

NORGE P.P.
posten

Avsender:
Troms Bonde- og Småbrukarlag
Espenesveien 875
9311 Brøstadbotn

EIKSENTERET

MASSEY FERGUSON

- Traktor/redskap
- Hageutstyr
- Dekk
- Olje
- Service
- Snøfres
- Slangepressing
- Vedutstyr

FENDT

Eiksenteret Målselv
Nor- Kin AS, Andslimoen , 9325 Målselv
Tlf: 77 83 40 50

EIK SENTERET
– et hakk proffere

www.eiksenteret.no